

ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ

2024 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ

ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਰਿਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੇ ਜੀਵੰਤਤਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੱਦ ਅਤੇ ਸਾਖ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਪਾਸਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ (MEA) ਨੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਟੀਚਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਕੂਟਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ, ਬਹੁਪੱਖੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ, ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ-ਆਧਾਰਿਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਯਤਨ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਨਿਆਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਆਰਥਿਕ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ, ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਘਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਭਾਰਤ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਵੱਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ UN, G20, G7, ਕੁਆਡ, SCO ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

G20 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਿੱਕੜੇ ਸਮੂਹ (ਭਾਰਤ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ G20 ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ 2024 ਲਈ ਤਿੰਨ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਵੇਸ਼, ਊਰਜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 18-19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰੀਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ ਵਿਖੇ 19ਵੇਂ G20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮਨੁੱਖੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ,

ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ-ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦਖਲ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ G20 ਸੰਮੇਲਨ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਫਰੀਕੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ G20 ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਥਾਈ ਸਦੱਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸਫ ਬਾਈਡਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੁਇਜ਼ ਇਨਾਸਿਓ ਲੁਲਾ ਡਾ ਸਿਲਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੀਓ ਵਿਖੇ, ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ 19ਵੇਂ G20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸੀ

ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ 'ਇੱਕ ਟਿਕਾਊ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਸਸ਼ਕਤ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ' ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਚੁਅਲ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼/ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਫਰੇਮਵਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ "ਗਲੋਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੰਪੈਕਟ" ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਝੌਤਾ ਵਪਾਰ, ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਦੇਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਸ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸੀ: ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ, ਯੁਵਾ ਮੰਤਰੀ, ਵਣਜ/ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਊਰਜਾ ਮੰਤਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ (EAM) ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ 3ਜੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ 123 ਗਲੋਬਲ ਦੱਖਣੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 173 ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇਖੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 21 ਪ੍ਰਦੇਸ਼/ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ 34 ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਤੀਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਪਥ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਆਉਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ। ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ AI ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ "ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ AI" ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, G20 ਵਿੱਚ ਅਫਰੀਕੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸਥਾਈ ਸਦੱਸਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ

ਭਾਰਤ-ਇਟਲੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜੀਆ ਮੇਲੋਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਪੂਰੇ ਸਾਲ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸਮੁਦਾਇ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੁਆਡ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ, ਕਜਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਮੇਤ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਜ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਦਾ FATF (ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਐਕਸ਼ਨ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ) ਆਪਸੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ FATF ਪਲੇਨਰੀ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ FATF ਪਲੇਨਰੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ FATF ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਤਕਨੀਕੀ ਪਾਲਣਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿਰੋਧੀ, ਅੱਤਵਾਦ ਵਿੱਤਪੋਸ਼ਣ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਤਪੋਸ਼ਣ ਵਿਰੋਧੀ (CPF) ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਰਾਹਤ (HADR) ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ 'ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਦਾਤਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਨਾਗਰਿਕ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈਤੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਇੰਦਰਾਵਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੂਨ ਵਿੱਚ, ਕੁਵੈਤ ਵਿੱਚ 45 ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਏਅਰਲਿਫਟ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ ਤੂਫਾਨ ਯਾਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸਦਭਾਵ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ HADR ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। 2024 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼-ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੀਰੀਆ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 30 ਟਨ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੀਵਨ-ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਏਜੰਸੀ (UNRWA) ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕੀਤਾ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਓਮਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ, MT ਪ੍ਰੈਸਟੀਜ ਫਾਲਕੋਨ ਤੋਂ, ਅੱਠ ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਨੌਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੋਮੋਰੋਸ-ਝੰਡੇ ਵਾਲਾ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਓਮਾਨ ਦੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਲਟ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਮਿਲ ਦੇ ਪੱਥਰ ਵੀ ਪਾਰ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਮਿਲ ਦੇ ਪੱਥਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜੂਨ 2024, ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਆਊਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

2024 ਵਿੱਚ, ਕਈ ਦੁਵੱਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨਾਲ 'ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ' ਦੇ ਪੱਥਰ ਤੱਕ ਸੰਬੰਧ ਵਧਾਏ। ਅਲਗ ਤੋਂ, ਕੁਵੈਤ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 'ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ' ਵਿੱਚ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ, ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਿਗਮੇ ਖੇਸਰ ਨਾਮਗਿਯਾਲ ਵਾਂਗਚੁੱਕ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਾਗਰਿਕ ਪੁਰਸਕਾਰ, "ਆਰਡਰ ਆਫ ਦ ਡਰੁੱਕ ਗਿਆਲਪੋ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, 22ਵੇਂ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਰੂਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਵੱਲੋਂ "ਆਰਡਰ ਆਫ ਸੈਂਟ ਐਂਡਰਿਊ ਦ ਅਪੋਸਟਲ" ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ "ਆਨਰੇਰੀ ਆਰਡਰ ਆਫ ਫਰੀਡਮ ਆਫ ਬਾਰਬਾਡੋਸ" ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰਜਟਾਊਨ, ਗੁਆਨਾ ਵਿੱਚ ਡੋਮਿਨਿਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਿਲਵਾਨੀ ਬਰਟਨ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਡੋਮਿਨਿਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ "ਡੋਮਿਨਿਕਾ ਅਵਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ" ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ, ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਗ੍ਰੈਂਡ ਕਮਾਂਡਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਨਾਈਜਰ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ,

ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਆਨਾ ਅਤੇ ਕੁਵੈਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਆਰਡਰ ਆਫ ਐਕਸੀਲੈਂਸ" ਅਤੇ "ਆਰਡਰ ਆਫ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲ ਕਬੀਰ" ਦੇ ਉੱਚ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਲਰ ਅਲਾਇੰਸ (ISA) ਨੇ 2024 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਦੱਸਤਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਮਾਲਟਾ (ਫਰਵਰੀ), ਪੈਰਾਗਵੇ (ਜੂਨ), ਲੈਬਨਾਨ (ਅਗਸਤ), ਅਤੇ ਮੇਲਦੇਵਾ (ਦਸੰਬਰ) ਸੰਧੀ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਬਣ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਨਾਮਾ (ਮਾਰਚ), ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ (ਅਗਸਤ) ਅਤੇ ਅਰਮੇਨੀਆ ਨੇ (ਨਵੰਬਰ) ਵਿੱਚ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ।

ਕਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਦੁਵੱਲੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ, ਫਿਜੀ, ਮਲਾਵੀ, ਮੌਰੀਟੇਨੀਆ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਤਿਮੋਰ ਲੇਸਤੇ ਦੀਆਂ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਅਲਜੀਰੀਆ ਆਰਥਿਕ ਮੰਚ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫਿਜੀ ਅਤੇ ਤਿਮੋਰ ਲੇਸਤੇ ਦੀ ਅਭੂਤਪੂਰਵ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮਾਸਕੋ, ਜੁਲਾਈ 2024 ਵਿੱਚ 22ਵੇਂ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ "ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਦ ਸੈਂਟ ਐਂਡਰਿਊ ਦ ਅਪੋਸਟਲ" ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਤਿਮੋਰ ਲੇਸਤੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸ ਰਾਮੋਸ-ਹੋਰਟਾ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਪੁਰਸਕਾਰ, "ਗ੍ਰੈਂਡ-ਕਾਲਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਤਿਮੋਰ-ਲੇਸਤੇ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਸੁਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਫਿਜੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਕੰਪੈਨੀਅਨ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਫਿਜੀ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ ਤਿਮੋਰ-ਲੇਸਤੇ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸ ਰਾਮੋਸ-ਹੋਰਟਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿਮੋਰ-ਲੇਸਤੇ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਨਾਗਰਿਕ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਕਾਲਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਤਿਮੋਰ-ਲੇਸਤੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਮਾਨਯੋਗ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਡਾ. ਸਈਅਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਇਸੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਈਰਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਹੋਸੇਨ ਅਮੀਰ-ਅਬਦੁੱਲਾਹਿਆਨ ਦੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖਦ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਈ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਦੁਵੱਲੇ, ਬਹੁ-ਪਾਸੜ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਸਟਰੀਆ, ਭੂਟਾਨ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਬਰੂਨੇਈ, ਗੁਆਨਾ, ਇਟਲੀ, ਕੁਵੈਤ, ਲਾਓਸ, ਨਾਈਜੀਰੀਆ, ਪੇਲੈਂਡ, ਕਤਰ, ਰੂਸ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਯੂਕ੍ਰੇਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ।

ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਸਟਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। 1992 ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਤਰਾ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 17 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੁਵੈਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਕੁਵੈਤ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ 43 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ, G20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ, G7 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਆਉਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ, ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਜ਼ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ, BRICS ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ, SCO ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਵਾਇਸ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ 3ਜੇ ਸੰਸਕਰਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਰਚੁਅਲ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ-ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਜਰਮਨੀ, ਈਰਾਨ, ਇਟਲੀ, ਜਪਾਨ, ਕਜਾਕਿਸਤਾਨ, ਕੁਵੈਤ, ਲਾਓ ਪੀਡੀਆਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਮਾਲਦੀਵ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਨੇਪਾਲ, ਨਾਈਜੀਰੀਆ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼, ਕਤਰ, ਕੇਰੀਆ ਗਣਰਾਜ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਯੂਗਾਂਡਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ।

ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਾਬਹਾਰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਹੋਸੇਨ ਅਮੀਰ-ਅਬਦੁੱਲਾਹਿਅਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਪੌਡੇਲ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੁਸ਼ਪ ਕਮਲ ਦਹਲ 'ਪ੍ਰਚੰਡਾ' ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਪੀ. ਸਾਊਦ ਨਾਲ ਸੱਤਵੀਂ ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸੁਫ ਟੁੰਗਰ ਨਾਲ 6ਵੀਂ ਭਾਰਤ-ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਾਲਾ, ਯੂਗਾਂਡਾ ਵਿੱਚ 19ਵੇਂ ਨਾਨ-ਅਲਾਈਨਡ ਮੂਵਮੈਂਟ (NAM) ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਪਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫੁਮਿਓ ਕਿਸ਼ਿਦਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਯੋਕੋ ਕਾਮਿਕਾਵਾ ਨਾਲ 16ਵੀਂ ਭਾਰਤ-ਜਾਪਾਨ ਰਣਨੀਤਿਕ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾਤੇ ਸੇਰੀ ਅਨਵਰ ਬਿਨ ਇਬਰਾਹੀਮ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦਾਤੇ ਸੇਰੀ ਉਤਮਾ ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਹਾਜੀ ਹਸਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਕੀਤਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰਡੀਨੈਂਡ ਆਰ. ਮਾਰਕੋਸ ਜੂਨੀਅਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਨਰਿਕ ਏ. ਮੈਨਾਲੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਚੋ ਤਾਈ-ਯੂਲ ਨਾਲ 10ਵੀਂ ਭਾਰਤ-ROK ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੀ ਸੀਅਨ ਲੋਂਗ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਰੈਂਸ ਵੇਂਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਨਟੈੱਕ, ਡਿਜ਼ਿਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਰਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵਿਵੀਅਨ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਨਿਲ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ, ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਗੁਣਵਰਦਨਾ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਯੂ.ਐਮ. ਅਲੀ ਸੈਬਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਲੰਬੋ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਨਕੋਮਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂਡਲ ਵਿਲੇਜ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 48 ਘਰਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਂਡੀ, ਮਟਾਲੇ ਅਤੇ ਨੁਵਾਰਾ ਏਲੀਆ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪੜਾਅ III ਦੇ ਤਹਿਤ 106 ਘਰਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬਚਾਅ ਤਾਲਮੇਲ ਕੇਂਦਰ (MRCC) ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ USD 6 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ, ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਅਤੇ ਏਵੀਏਸ਼ਨ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਪੈਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ UAE ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਿਨ ਜਾਇਦ ਅਲ ਨਾਹਯਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-UAE ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 24ਵੇਂ SCO ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਅਸਤਾਨਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਜੁਗਨਾਥ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੁਵੈਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕ੍ਰਾਊਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸ਼ੇਖ ਸਬਾਹ ਖਾਲਿਦ ਅਲ-ਹਮਦ ਅਲ-ਮੁਬਾਰਕ ਅਲ-ਸਬਾਹ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹਿਮਦ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲ-ਅਹਿਮਦ ਅਲ-ਜਬਰ ਅਲ-ਸਬਾਹ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲੀ ਅਲ-ਯਾਹਯਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਲਦੀਵ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਈਜੂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮੂਸਾ ਜਮੀਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ

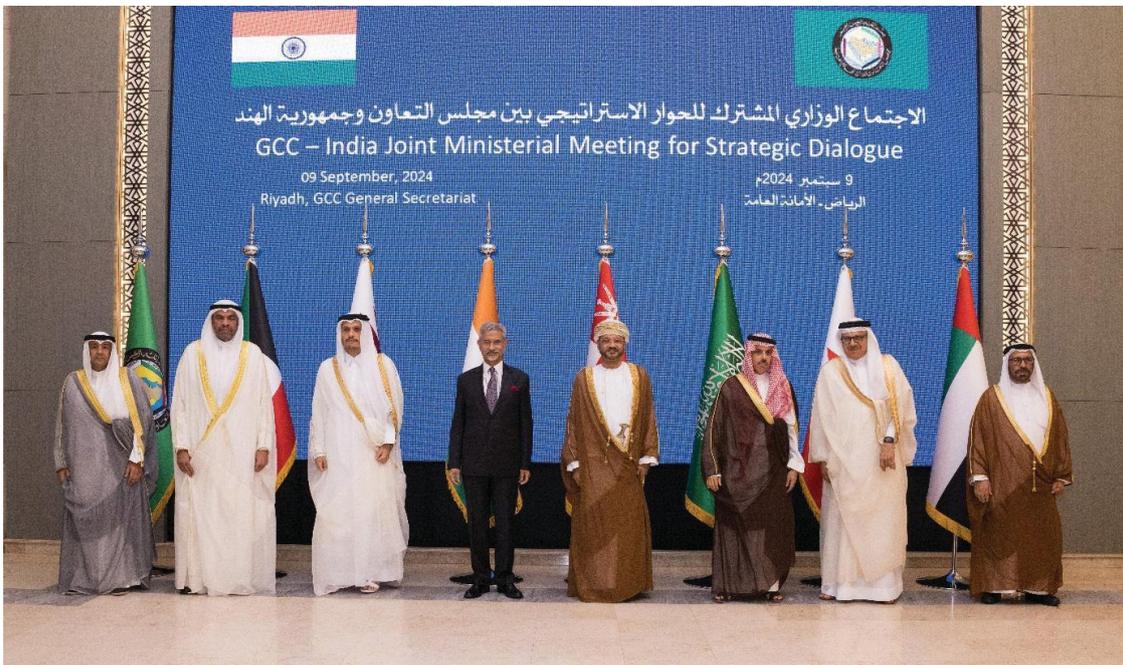
28 ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲਾਈਨ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਾਂਸਲਰ ਓਲਾਫ ਸ਼ੋਲਜ਼ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਨਾਲੇਨਾ ਬੇਅਰਬੋਕ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨੇਵਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਿਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਇਗਨਾਜ਼ੀਓ ਕੈਸੀਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਫ੍ਰੀ ਟਰੇਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (EFTA) ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਿਨੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਥਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟੋਨੀ ਬਲਿੰਕਨ, ਤਤਕਾਲੀ ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਜੀਨਾ ਰਾਏਮੰਡੋ, ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ (NSA) ਜੇਕ ਸੁਲਿਵਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਐਲਬਨੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੈਨੀ ਵਾਂਗ ਨਾਲ 15ਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਫਰੇਮਵਰਕ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ G7 ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੇ ਆਉਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਟੇਰੀਅਨ ਵਾਰਤਾ ਦੇ 10ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਟਲੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ G7 ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਤਰ ਅਤੇ ਬਹਿਰੀਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਕਤਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 22ਵੇਂ ਦੋਹਾ ਮੰਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਅਬਦੁੱਲਰਹਿਮਾਨ ਅਲ ਥਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਬਹਿਰੀਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਅਬਦੁੱਲਾਤੀਫ ਬਿਨ ਰਾਸ਼ਿਦ ਅਲ ਜਯਾਨੀ ਨਾਲ ਚੌਥੀ ਭਾਰਤ-ਬਹਿਰੀਨ ਹਾਈ ਜਾਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨ (HJC) ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਯੂਐਸ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤਤਕਾਲੀ NSA ਸੁਲਿਵਨ, ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟੋਨੀ ਬਲਿੰਕਨ ਅਤੇ NSA ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮਾਈਕਲ ਵਾਲਟਜ਼ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ 7ਵੇਂ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਸੰਮੇਲਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਬਹੁ-ਪਾਸੜ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਜਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ SCO ਕਾਉਂਸਿਲ ਆਫ ਸਟੇਟ ਦੀ 24ਵੀਂ ਬੈਠਕ; ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਆਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ; ਆਸੀਆਨ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਸੀਆਨ-ਭਾਰਤ, ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ, ਲਾਓ PDR ਵਿੱਚ

ਆਸੀਆਨ ਖੇਤਰੀ ਮੰਚ; G20 ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵਾਂ UNGA ਦਾ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਸੈਸ਼ਨ; ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਿਕ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਭਾਰਤ-GCC ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ SCO ਕੋਂਸਲ ਦੀ 23ਵੀਂ ਬੈਠਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਰਥ ਵਿੱਚ 7ਵੇਂ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਸਤਾਨਾ ਵਿੱਚ 24ਵੇਂ SCO ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੋਕੀਓ ਵਿੱਚ ਕੁਆਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਅਤੇ ਕੁਆਡ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ G20 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ, ਵਿੱਤੀ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗਲੋਬਲ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 79ਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਿਆਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-GCC ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਰਣਨੀਤਿਕ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ SCO ਕੋਂਸਲ ਦੀ 23ਵੀਂ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਰਿਯਾਦ ਵਿਖੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਰਤ-GCC ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ, ਗ੍ਰੀਸ, ਭੂਟਾਨ, ਯੂਕ੍ਰੇਨ, ਮਾਲਦੀਵ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, UAE, ਜਮੈਕਾ, ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 2ਜੀ ਬਿਮਸਟੈਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਟ੍ਰੀਟ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਿਮਸਟੈਕ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ 3ਜੀ ਭਾਰਤ-ਜਪਾਨ 2+2 ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ।

ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ (MoS) ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਲੋਬਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਉੱਨਤ ਕੀਤਾ। MoS (ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਮੁਰਲੀਧਰਨ) ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 77 ਸਮੂਹ ਦੇ 3ਜੇ ਦੱਖਣੀ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ G20 ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਗਾਂਡਾ (ਜਨਵਰੀ) ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ (ਫਰਵਰੀ) ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਕੀਰਤੀ ਵਰਧਨ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਕੁਵੈਤ (ਜੂਨ), ਨਾਰਵੇ (ਅਗਸਤ), ਅਰਮੀਨੀਆ (ਸਤੰਬਰ), ਮਲੇਸ਼ੀਆ (ਸਤੰਬਰ), ਕਤਰ (ਅਕਤੂਬਰ), ਕੋਲੰਬੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ), ਜਾਂਬੀਆ (ਨਵੰਬਰ) ਅਤੇ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ (ਨਵੰਬਰ) ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

MoS (ਸ਼੍ਰੀ ਪਬਿਤਰਾ ਮਾਰਗੋਰਿਟਾ) ਨੇ ਡੋਮਿਨਿਕਨ ਰਿਪਬਲਿਕ (ਅਗਸਤ), ਕਤਰ (ਅਗਸਤ); ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ (ਅਗਸਤ), ਐਲ ਸਾਲਵਾਡੋਰ (ਅਗਸਤ), ਪਨਾਮਾ (ਅਗਸਤ), ਤ੍ਰਿਨੀਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ (ਅਗਸਤ), ਮੈਕਸੀਕੋ, ਗ੍ਰੇਨਾਡਾ, ਬਾਰਬਾਡੋਸ, ਐਂਟੀਗੁਆ ਅਤੇ ਬਾਰਬੁਡਾ (ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ) ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ) ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼/ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ/ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਦਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੂਟਾਨ, ਡੋਮਿਨਿਕਾ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਗ੍ਰੀਸ, ਜਮੈਕਾ, ਕੁਵੈਤ, ਮਾਲਦੀਵ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਮੇਲਦੋਵਾ, ਸਪੇਨ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਯੂਕ੍ਰੇਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ, ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਵਫ਼ਦ ਦਲਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ।

2024 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ 35 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ (FOC) ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ। FOC ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿਧੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ FOC ਪੁਰਤਗਾਲ (ਜਨਵਰੀ); ਜਪਾਨ (ਫਰਵਰੀ); ਫਰਾਂਸ (ਮਾਰਚ); ਕੋਟ ਡੀ'ਆਈਵੋਰ

(ਮਾਰਚ), ਕਾਬੇ ਵਰਡੇ (ਮਾਰਚ); ਮੈਰੀਟੇਨੀਆ (ਮਾਰਚ); ਲਕਸਮਬਰਗ (ਅਪ੍ਰੈਲ); ਬੈਲਜੀਅਮ (ਅਪ੍ਰੈਲ); ਕਾਂਗੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ (ਅਪ੍ਰੈਲ); ਕਰੋਸ਼ੀਆ (ਅਪ੍ਰੈਲ); ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ (ਮਈ); ਸਵੀਡਨ (ਮਈ); ਨੈਰਵੇ (ਮਈ); ਏਰੀਟਰੀਆ (ਮਈ); ਯੂਕੇ (ਮਈ); ਬੋਨਿਨ (ਜੂਨ); ਟੋਗੋ (ਜੂਨ); ਜਰਮਨੀ (ਜੁਲਾਈ); ਕੁਵੈਤ (ਜੁਲਾਈ); ਜਿੰਬਾਬਵੇ (ਅਗਸਤ); ਜਾਂਬੀਆ (ਅਗਸਤ); ਇਜ਼ਰਾਈਲ (ਅਗਸਤ); ਇਜ਼ਰਾਈਲ (ਸਤੰਬਰ); ਅਰਜਨਟੀਨਾ (ਸਤੰਬਰ); ਅਰਜਨਟੀਨਾ (ਸਤੰਬਰ); ਅਰਜਨਟੀਨਾ (ਸਤੰਬਰ); ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ); ਕੋਲੰਬੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ); ਕਤਰ (ਅਕਤੂਬਰ); ਮੋਂਟੇਨੇਗ੍ਰੋ (ਅਕਤੂਬਰ); ਸਾਈਪ੍ਰਸ (ਨਵੰਬਰ); ਬੋਸਨੀਆ ਅਤੇ ਹਰਜੇਗੋਵਿਨਾ (ਨਵੰਬਰ); ਸੀਰੀਆ (ਨਵੰਬਰ); ਰਵਾਂਡਾ (ਦਸੰਬਰ); ਅਤੇ ਲਾਈਬੇਰੀਆ (ਦਸੰਬਰ) ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਹ ਰੁਝੇਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਆਂਢ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਬ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ, ਸੇਸ਼ੇਲਸ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹਿਮਦ ਅਫੀਫ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਜੁਗਨਾਥ, ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਈਜੂ, ਤਤਕਾਲੀ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਨਿਲ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ, ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾਸ਼ੇ ਸ਼ੇਰਿੰਗ ਟੇਬਗੇ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੁਸ਼ਪ ਕਮਲ ਦਹਲ 'ਪ੍ਰਚੰਡ' ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਬੰਧਾਂ, ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। 2021 ਤੋਂ, ਭਾਰਤ ਨੇ 50,000 ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਕਣਕ, 300 ਟਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸਪਲਾਈ, 28 ਟਨ ਰਾਹਤ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ 40,000 ਲੀਟਰ ਮੈਲਾਥੀਓਨ (ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ) ਸਮੇਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਫਤਰ (UNODC) ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਬਾਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਚੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ICCR) ਨੇ ਅਫਗਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 2,000 ਆਨਲਾਈਨ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 600 ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਚੱਲ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕਾਬੁਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਟੀਮ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਬੰਧ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧ, ਵਿਕਾਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਰਯਾਤ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੂਨ ਵਿੱਚ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸ਼ਪਥ ਗ੍ਰਹਣ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਨਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਯੂਨਸ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਲੀਡਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 17 ਅਗਸਤ ਨੂੰ 3ਜੇ ਵਾਇਸ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੌਹੀਦ ਹੋਸੇਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਢਾਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਸਥਿਰ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਕਾਸ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ, ਸਿਪਿੰਗ ਅਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਗਭਗ USD 8ਅਰਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਲਾਈਨ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ (LOC) ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸਮੁਦਾਇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (HICDP) ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਅਧਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਸਟਲ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਕੌਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਨ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰ, ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਆਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2023 ਵਿੱਚ ਖੁਲਨਾ-ਮੋਂਗਲਾ ਪੋਰਟ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਖੋਰਾ-ਅਗਰਤਲਾ ਕ੍ਰਾਸ ਬਾਰਡਰ ਰੇਲ ਲਿੰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੀਲ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੇਲ-ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਭੂਟਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪੀ ਹੈ। ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ 2024 ਵਿੱਚ ਕਈ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇਖੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ, ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਮਹਾਮਹਿਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਯਾਤਰਾ, ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ-ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ 13ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ (2024-2029) ਲਈ ਭੂਟਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਕੇ ਭੂਟਾਨ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਭੂਟਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇਖੀ ਗਈ, ਪੁਨਤਸਾਂਗਛੂ II ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਣਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਦਰੰਗਾ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਰੇਲ ਲਿੰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫੰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚੋਂ, ਗਜਾਲਤਸੁਏਨ ਜੇਟਸੁਨ ਪੇਮਾ ਵਾਂਗਚੁਕ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ 150 ਬੈੱਡ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲ ਰੋਗ, ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਅਨੱਸਥੀਸੀਓਲੋਜੀ, ਇੱਕ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ, ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਹਿਨ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਬਾਲ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਗਹਿਨ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭੂਟਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਰਿੰਗ ਟੋਬਗੇ ਨੇ ਬਿੰਦੂ, ਮਾਰਚ 2024 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਹਸਪਤਾਲ, ਗਿਆਲਤਸੁਏਨ ਜੇਤਸੁਨ ਪੇਮਾ ਵਾਂਗਚੁੱਕ ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

ਮਾਲਦੀਵ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਗੁਆਂਢੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਨਸਲੀ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਖੇਤਰ (IOR) ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਗੁਆਂਢ ਪਹਿਲਾਂ' ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ (SAGAR) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਲਦੀਵ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਡੂ ਰਿਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਅੱਡੂ ਡਿਟੇਰ ਲਿੰਕ ਬ੍ਰਿਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਵੇਂ ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੇਲ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (GMCP) ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਨੈੱਟਵਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲਾਈਨ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ (LOC) ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਛੇ HICDP ਦੇ ਨਾਲ 28 ਟਾਪੂਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਰਾਹੀਂ 1,000 ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ

ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਪੇਮੇਂਟ ਇੰਟਰਫੇਸ (UPI) ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਈਜ਼ੂ ਨੇ 'ਵਿਆਪਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ' ਲਈ ਭਾਰਤ-ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਹੈ। ਆਪਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸਹਿਮਤੀ-ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨੀਮਾਧੂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਰਨਵੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਮਾਲਦੀਵ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਲਦੀਵ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 700 ਸਮਾਜਿਕ ਘਰੇਲੂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਮਾਣ EXIM ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਲਦੀਵ ਵਿੱਚ ਰੂਪੇ ਕਾਰਡ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਿਆਂਮਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਫਰਸਟ' ਅਤੇ 'ਐਕਟ ਈਸਟ' ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਆਸੀਆਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੱਭਿਆਤਮਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੌਧ ਧਰਮ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2021 ਤੋਂ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ, ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ ਮਿਆਂਮਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ, ਬਹੁ-ਪਾਸੜ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਤਮਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਰਹੱਦ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਫਰਸਟ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਊਰਜਾ, ਵਪਾਰ, ਰੇਲਵੇ, ਡਿਜੀਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ

ਦਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੁਸ਼ਪ ਕਮਲ ਦਹਲ 'ਪ੍ਰਚੰਡ' ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸ਼ਪਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਓਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਓਲੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ 3ਜੇ ਵਾਇਸ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ, ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਮ ਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਓਲੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੌਦ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਆਰਜੂ ਰਾਣਾ ਦੇਉਬਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਬੌਧਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ 2500 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਫਰਸਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਗਰ (SAGAR) ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ-ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਵੱਲੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇ, ਜੋ ਆਰਥਿਕ, ਵਿਕਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹਨ।

ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਣਿਲ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ UPI ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘੇ ਨੇ 9-10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸ ਆਫ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ 3ਜੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਮ.ਯੂ.ਐਮ. ਅਲੀ ਸਾਬਰੀ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੇਲੰਬੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਰਵ ਸੈਂਟਰ, ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਰੈਸਕਯੂ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ (MRCC) ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਨਵੇਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਨੁਰਾ ਕੁਮਾਰ ਦਿਸਾਨਾਯਕਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਤਵੰਤੇ ਬਣੇ। ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੀਥਾ ਹੈਰਥ ਨਾਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। 15-17 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਨੁਰਾ ਕੁਮਾਰ ਦਿਸਾਨਾਯਕਾ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਆਏ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸਾਨਾਯਕਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ "ਸਾਂਝੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਬਿਆਨ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਨੁਰਾ ਕੁਮਾਰਾ ਦਿਸਾਨਾਯਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਦਸੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ "ਸਾਂਝੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਆਮ ਗੁਆਂਢੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਵੱਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਤਵਾਦ, ਵੈਰਭਾਵ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਆਯੋਜਨ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਮਾਣੂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸਬੰਧੀ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਪਰਮਾਣੂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ 23ਵੀਂ SCO ਕਾਉਂਸਿਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

ਖੇਤਰੀ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਹੁ-ਸੈਕਟਰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ (BIMSTEC) ਪਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ

ਪਾਇਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ BIMSTEC ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਟ੍ਰੀਟ ਲਈ ਆਪਣੇ BIMSTEC ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ BIMSTEC ਬਿਜਨੈਸ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾ ਦੀ ਖਾੜੀ ਤੋਂ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਤਧਾਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜਗੀਰ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾਲੰਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੈਂਪਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਅਵਧੀ ਦੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਈਲਸਟੇਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੌਧਿਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਲੰਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੂਟਾਨ, ਬਰੂਨੇਈ ਦਾਰੁਸਲਾਮ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਚੀਨ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਲਾਓਸ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਮਿਆਂਮਾਰ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਸਮੇਤ 17 ਦੇਸ਼ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾਲੰਦਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਪੂਰੇ ਸਾਲ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਕੋਮੋਰੋਸ, ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਅਤੇ ਸੇਸ਼ਲਸ ਸਮੇਤ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੋਮੋਰੋਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਅਜ਼ਾਲੀ ਅਸੈਂਮਾਨੀ ਅਤੇ ਸੇਸ਼ਲਸ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਅਹਿਮਦ ਅਫੀਫ ਸਮੇਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਗਰ (SAGAR) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਬੈਠਕ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਵਿੰਦ ਜੁਗਨਾਥ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੇ ਸਮੁਦਾਇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇਗਾ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ ਅਤੇ ਜੈਟੀ ਦਾ ਵਰਚੁਅਲ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਂਡਰੀ ਰਾਜੇਏਲੀਨਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਨੇ 'ਮਿਲਾਨ 2024' ਵਰਗੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ (MAHASAGAR) ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮਹਾਸਾਗਰ (MAHASAGAR) ਦੀ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਰਚੁਅਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਵੀ/ਸਮੁੰਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਕੋਮੋਰੋਸ, ਕੀਨੀਆ, ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ,

ਮਾਲਦੀਵ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਮੋਜ਼ਾਮਬਿਕ, ਸੇਸ਼ਲਸ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਅਤੇ ਤੰਜਾਨੀਆ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'IOR ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਸਹਿਯੋਗ' ਸੀ, ਜੋ ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਮੁੰਦਰੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਭਿਆਸ ਮਿਲਨ (MILAN) ਦਾ 12ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਸਕਰਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 16 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖੇਤਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਈਸਟ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ, ਇਸ ਸਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਨਵਰ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ-ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ 2015 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਵਧਾਈ ਗਈ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 03-04 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਰੂਨੇਈ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੁਵੱਲੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਯਾਤਰਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ 40ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 10-11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 21ਵੇਂ ਆਸੀਆਨ-ਭਾਰਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ 19ਵੇਂ

ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ, ਲਾਓਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਾਓ PDR ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੋਨੇਕਸੇ ਸਿਫਾਨਦੇਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਦਾਤੇ ਸੇਰੀ ਅਨਵਰ ਬਿਨ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨਾਲ ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ

ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿਖੇ, ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਵਿੱਚ 21ਵੇਂ ਆਸੀਆਨ-ਭਾਰਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 04-05 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ-ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਈਕੋ-ਸਿਸਟਮ, ਡਿਜਿਟਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਚਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰਾਂ (MoU) ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਰੂਨੇਈ (ਜੁਲਾਈ), ਕੰਬੋਡੀਆ (ਜੁਲਾਈ), ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ), ਮਲੇਸ਼ੀਆ (ਮਾਰਚ, ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ), ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ (ਮਾਰਚ), ਸਿੰਗਾਪੁਰ (ਅਗਸਤ) ਅਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ (ਨਵੰਬਰ) ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 20-22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 11ਵੇਂ ਆਸੀਆਨ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ-ਪਲੱਸ (ADMM ਪਲੱਸ) ਲਈ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

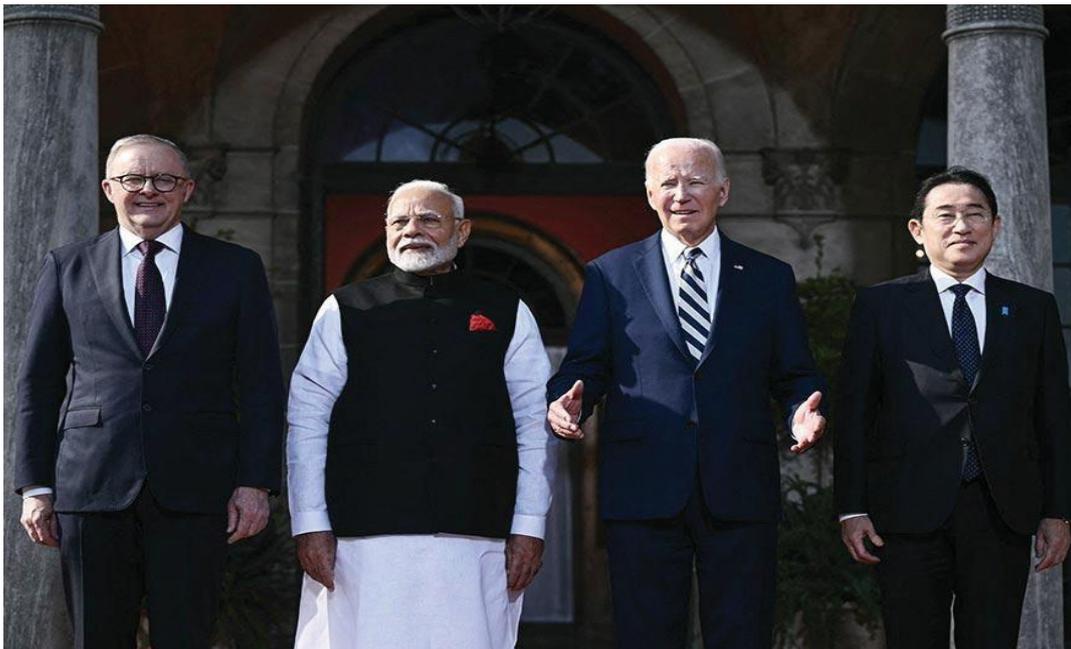

ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਓਰੀ "ਪੇਂਵਿਰੀ" ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਡੇਮ ਸਿੰਡੀ ਕਿਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ-ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵੱਖੇ-ਵੱਖਰੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਭਾਰਤ-ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ G20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਵੱਲੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਅਲਬਾਨੀਜ਼ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਖੁੱਟ ਉਰਜਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਕੈਨਬਰਾ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ 15ਵੇਂ ਭਾਰਤ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਫਰੇਮਵਰਕ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੈਨੀ ਵਾਂਗ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ

ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ-ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਪਰਥ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ੀਅਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੁਈਨਜ਼ਲੈਂਡ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਜੀਨੈੱਟ ਯੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ 2+2 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਏ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੇ ਕਸਟਮ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਅਰੇਂਜਮੈਂਟ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ISA ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਲਕਸਨ ਨਾਲ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ-ਭਾਰਤ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੈਨਬਰਾ ਵਿੱਚ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿੰਸਟਨ ਪੀਟਰਸ ਦੇ ਨਾਲ 'ਰਾਇਸੀਨਾ ਡਾਊਨ ਅੰਡਰ' ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 6ਵੇਂ ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਈਡਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫੁਮਿਓ ਕਿਸ਼ਿਦਾ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਅਲਬਾਨੀਜ਼, ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ, ਸਤੰਬਰ 2024 ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਐਕਟ ਈਸਟ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਟਾਪੂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ (PIC) ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਯੋਗ, ਜਲਵਾਯੂ ਕਾਰਵਾਈ, ਸਿਹਤ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ

ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਖਣ-ਦੱਖਣੀ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਫਿਜੀ, ਪਾਪੁਆ ਨਿਊ ਗਿਨੀ, ਨਾਉਰੂ, ਸੇਲੋਮਨ ਆਈਲੈਂਡ, ਟੋਂਗਾ, ਤੁਵਾਲੂ, ਕਿਰੀਬਾਤੀ, ਪਲਾਊ, ਵਨੁਆਤੂ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਈਲੈਂਡ ਗਣਰਾਜ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ 14 PIC ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਅਨੁਦਾਨ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੂਰਜੀ ਬਿਜਲੀਕਰਨ, ਜਲ ਭੰਡਾਰਨ, ਆਫ਼ਤ ਰਾਹਤ, ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸਿਸਟਮ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਜੀ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਬਾਇਓਫਿਊਲ ਗਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ 28ਵੇਂ ਸਦੱਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਫਿਜੀ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਆ ਕਾਮਿਕਾਮਿਕਾ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਗਠਜੋੜ (ICA) ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ICA ਗਲੋਬਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ICA ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ICA ਦੇ 130-ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਗਲੋਬਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।

ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, MoS (PM) ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ 53ਵੇਂ ਪੈਸਿਫਿਕ ਆਈਲੈਂਡ ਫੋਰਮ (PIF) ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਟੋਂਗਾ ਰਾਜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਰੇਕ 14 PIC ਵਿੱਚ, USD 50,000 ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਵਿੱਕ ਇੰਪੈਕਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (QIP) ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ PIF ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਭੂਸਖਲਨ ਰਾਹਤ ਕੰਮ ਲਈ ਪਾਪੁਆ ਨਿਊ ਗਿਨੀ ਨੂੰ USD 1 ਮਿਲੀਅਨ ਅਤੇ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਨੁਆਤੂ ਨੂੰ USD 500,000 ਸਮੇਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਜਲਵਾਯੂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੇਲੋਮਨ ਟਾਪੂਆਂ ਅਤੇ ਟੋਂਗਾ ਵਿੱਚ ISA ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਰਜੀਕਰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। PIF ਸਦੱਸ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਸੇਲੋਮਨ ਟਾਪੂਆਂ ਅਤੇ ਨਾਉਰੂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਫਾਰਮਾਕੋਪੀਆ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਾਉਰੂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਨ ਐਸ਼ਯੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

"ਭਾਰਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕਤ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ, ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੋਵੇ। ਸਾਲ ਨੇ SAGAR ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਐਕਟ ਈਸਟ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ, ਯੂਐਸਏ ਵਿੱਚ ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਜ਼ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ

21 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਜਪਾਨ ਅਤੇ USA ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿਹਤ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੰਗੇ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਫੋਰਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਮੁੱਖ

ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਵਾਈਕਲ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕੁਆਡ ਕੈਂਸਰ ਮੂਨਸ਼ਾਟ ਪਹਿਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਡੋਮੇਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪਹਿਲ ਲਈ ਇੰਡੋ-ਪੈਸਿਫਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੁਆਡ ਅੰਬਰੇਲਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕੁਆਡ ਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਬਲ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਵਰਗੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੇਪਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ, ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ AI, ਬਾਇਓਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ।"

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ (US) ਸਾਂਝੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਪਰਕ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਗਲੋਬਲ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਯਮਿਤ ਵਾਰਤਾ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ US ਨੇ 2+2 ਮੰਤਰੀ-ਪੱਧਰੀ ਦੁਵੱਲੀ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ G20, I2U2 ਅਤੇ ਕੁਆਡ ਸਮੇਤ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਕੁਆਡ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪਣਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਫੈਕਟ ਸ਼ੀਟ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਵੱਛ ਉਰਜਾ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ US-ਭਾਰਤ ਪਹਿਲ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਡਮੈਪ, ਅਤੇ ਪਿੱਲਰ III ਅਤੇ IV ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਇੰਡੋ-ਪੈਸਿਫਿਕ ਇਕਨਾਮਿਕ ਫਰੇਮਵਰਕ (IPEF) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ, ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ (NSA) ਜੇਕ ਸੁਲਿਵਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ, ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ NSA ਸੁਲਿਵਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। NSA ਸੁਲਿਵਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਤਕਾਲੀ US ਦੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਕੁਰਤ ਕੈਂਪਬੇਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਇੰਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (NSF) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, US ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਕਿਓਰਟੀ ਕੌਂਸਲ, ਉਰਜਾ ਵਿਭਾਗ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਰੋਨਾਟਿਕਸ ਅਤੇ ਸਪੇਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (NASA), NSF ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ US ਏਜੰਸੀ (USAID) ਸਮੇਤ, ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ NSA ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉੱਭਰਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (iCET) ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮੀਖਿਆ ਬੈਠਕ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪਹਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕਰਨ

ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਪੁਲਾੜ-ਉਡਾਣ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਫੈਕਟਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੀ 2+2 ਇੰਟਰ-ਸੈਸ਼ਨਲ ਬੈਠਕ ਵੀ ਕੀਤੀ।

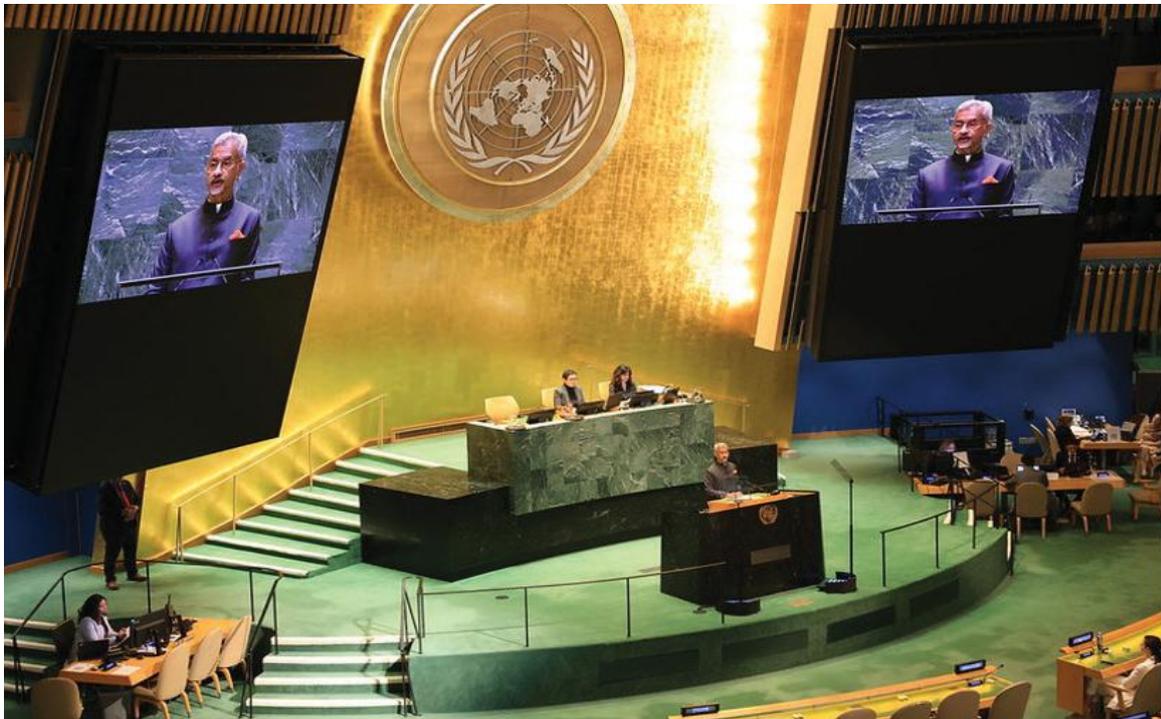
ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਊਸ ਫਾਰੇਨ ਅਫੇਅਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮਾਈਕਲ ਮੈਕਕੋਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 14ਵੇਂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪਾਸੜ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। UNGA ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗਲੋਬਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰੁਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ G4, G20, IBSA, BRICS, BIMSTEC, ਭਾਰਤ-ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ (CARICOM) ਅਤੇ ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ-ਸਮੁਦਾਇ (CELAC) ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰ "ਕਾਲ ਟੂ ਐਕਸ਼ਨ" ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ (BBNJ) ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ ਐਂਡ ਓਬਜ਼ਰਵਰ ਰਿਸਰਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ORF) ਵਰਗੇ ਥਿੰਕ ਟੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਆਉਟਰੀਚ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਸਾਲ ਭਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸਫ਼ ਆਰ. ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲਾਕਹੀਡ ਮਾਰਟਿਨ ਅਤੇ ਟਾਟਾ ਐਡਵਾਂਸਡ ਸਿਸਟਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ C-130J ਸੁਪਰ ਹਰਕਿਊਲਸ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ 'ਤੇ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਸਿਲੀਕਾਨ ਵੈਲੀ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਉੱਤਮਤਾ ਲਈ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ (iDEX) ਅਤੇ US (ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ) DoD ਦੀ ਡਿਫੈਂਸ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਯੂਨਿਟ (DIU) ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵੀ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ।

ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਨੇ ਗੁਆਮ ਵਿੱਚ US ਨੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਪਣਡੁੱਬੀ ਵਿਰੋਧੀ ਯੁੱਧ ਸਿਖਲਾਈ - "ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਭਿਆਸ ਡ੍ਰੈਗਨ 24" ਦੇ 4ਥੇ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੁਵੱਲੇ ਰੱਖਿਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਵੱਲੇ ਟ੍ਰਾਈ-

ਸਰਵਿਸ HADR ਐਂਡੀਬਿਅਸ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਟ੍ਰਾਇੰਡ 24 (ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ, ਮਾਰਚ) ਅਭਿਆਸ, ਜਿਸ ਨੇ US ਨੇਵੀ, ਮਰੀਨ ਕਾਰਪਸ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ, ਥਲ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਵਾਯੂ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਹਵਾਈ ਵਿੱਚ US ਆਰਮੀ ਪੈਸਿਫਿਕ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਮੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਗਰੁੱਪ (ESG) ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੇ 7ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਭਰ ਰਹੇ ਖਤਰਿਆਂ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਰੱਖਿਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਹੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ, ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ

ਭਾਰਤ-ਕਨਾਡਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਿਕ ਕੜੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਪੂਲੀਆ, ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਮਝ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਸਤਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ 22ਵੇਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਦਾ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ BRICS ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਜ਼ਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਰੂਸ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ 2023-24 ਵਿੱਚ 65.7 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੂਸ ਭਾਰਤ ਦਾ 4 ਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ-ਆਰਥਿਕ-ਵਿਗਿਆਨਕ-ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਹਿਯੋਗ (IRIGC-TEC) 'ਤੇ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 25ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੈਨਿਸ ਮੰਤੂਰੇਵ ਵਲੋਂ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਿਲਟਰੀ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ-ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਹਿਯੋਗ (IRIGC- M&MTC) 'ਤੇ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 21ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੂਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਸੀ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਰਗੇਈ ਲਾਵਰੋਫ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਤਾਨਾ ਵਿੱਚ SCO ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ, ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਰਿਆਦ ਵਿੱਚ ਖਾੜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵੇਂ UNGA ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਈ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ, NSA ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ BRICS NSA ਦੀ ਬੈਠਕ ਲਈ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰਸਬਰਗ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ NSA ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਤਿਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਗੇਈ ਸ਼ੋਇਗੂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ (EU) ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ EU ਨੇ 2024 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀ 20 ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਈ। ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼, ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ, ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਾਂਜੀਸ਼ਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਤਤਕਾਲੀ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਾਰਲਸ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਰਸੁਲਾ ਵੇਨ ਡੇਰ ਲਾਇਨ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਰੀਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ G20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਫ੍ਰੈਂਚ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਮੈਕਰੋਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 75ਵੇਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਦ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ 2026 ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ-

ਫਰਾਂਸ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਲ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆ, ਪੁਲਾੜ, ਸਿਵਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ, S&T, ਸਿਹਤ, ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ/ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ 75ਵੇਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਮੈਨੂਅਲ ਮੈਕਰੋਂ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜੀਆ ਮੇਲੋਨੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਉਟਰੀਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ G7 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। G7 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸੰਘੀ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ, ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਆਸਟਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 41 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ 75ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ-ਆਸਟਰੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਵਾਨ ਡੇਰ ਬੈਲੇਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਾਂਸਲਰ ਕਾਰਲ ਨੇਹਾਮਰ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਪੋਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਸਕ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸੰਜੋਗ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ 70ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਇਸ

ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਸਕ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਨਦਰੇਜ਼ ਦੁਦਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਤੀਜਾ ਭਾਰਤ-ਪੋਲੈਂਡ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਲਿਜਾਉਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੀ।

ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੇਦਰੋ ਸਾਂਚੇਜ਼ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਾਂਚੇਜ਼ ਨੇ ਵਡੋਦਰਾ ਵਿੱਚ C295 ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਏਅਰਬੱਸ ਸਪੇਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਟਾਟਾ ਐਡਵਾਂਸਡ ਸਿਸਟਮ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੈਲਜੀਅਮ, ਫਰਾਂਸ, ਨੀਦਰਲੈਂਡ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਫ੍ਰੀ ਟ੍ਰੇਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (EFTA) ਨੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਆਈਸਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ ਅਤੇ ਲਿਕਟੇਸਟਾਈਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ (TEPA) 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵਣਜ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ (CIM) ਸਵਿਸ ਫੈਡਰਲ ਕੌਂਸਲਰ ਗਾਏ ਪਰਮੇਲਿਨ, ਆਈਸਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਜਰਨੀ ਬੈਨੇਡਿਕਟਸਨ, ਲਿਕਟੇਸਟਾਈਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਡੋਮਿਨਿਕ ਹੈਸਲਰ ਅਤੇ ਨਾਰਵੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜਨ ਕ੍ਰਿਸਟਨ ਵੈਸਟਰ ਨੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। TEPA ਵਿੱਚ 2039 ਤੱਕ ਅਗਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ USD 100 ਅਰਬ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ ਵਾਰਸਾ ਵਿਚਲੇ ਕੋਲਹਾਪੁਰ ਮੈਮੋਰਿਅਲ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲਿ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਫਰਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਰਾਇਸੀਨਾ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨੋਰਡਿਕ-ਬਾਲਟਿਕ ਆੱਠ (NB8) ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਾਂਸਲਰ ਓਲਾਫ ਸਕੋਲਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਨਾਲੇਨਾ ਬੇਅਰਬੇਕ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਪਿਸਟੋਰੀਅਸ, ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜੈਨਸ ਪਲੇਟਨਰ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਸਦੱਸ (ਬੁੰਡਸਟੈਗ) ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਇਗਨਾਜ਼ੀਓ ਕੈਸੀਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-EFTA ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ।

ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ G7 ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਟਲੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਅਲਬਾਨੀਆ, ਬੋਸਨੀਆ ਅਤੇ ਹਰਜੇਗੋਵਿਨਾ, ਚੈੱਕ ਗਣਰਾਜ, ਡੈਨਮਾਰਕ, ਐਸਟੋਨੀਆ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਗ੍ਰੀਸ, ਹੰਗਰੀ, ਲਾਤਵੀਆ, ਲਿਕਟੇਂਸਟਾਇਨ, ਲਿਥੁਆਨੀਆ, ਰੋਮਾਨੀਆ, ਸਲੋਵਾਕ ਗਣਰਾਜ ਅਤੇ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਇਸੀਨਾ ਸੰਵਾਦ ਦੇ 9ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਇਸੀਨਾ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਨੇਰਡਿਕ-ਬਾਲਟਿਕ ਅੱਠ (NB8) ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੀ ਗਲੋਬਲ ਸਪਲਾਈ ਚੈਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸਾਲ ਭਾਰਤ-ਜਾਪਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਣਨੀਤਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ 10ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਦੌਰਿਆਂ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ, G20, ਅਤੇ ਕੁਆਡ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫੁਮਿਓ ਕਿਸ਼ਿਦਾ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ: ਇਟਲੀ (ਜੂਨ) ਵਿੱਚ G7 ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਲਮਿੰਗਟਨ (ਸਤੰਬਰ) ਵਿੱਚ ਕੁਆਡ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਾਓਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਆਸੀਆਨ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਗੇਰੂ ਇਸ਼ਿਬਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ, ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਪਾਰ, ਨਿਵੇਸ਼, ਰੱਖਿਆ, ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਜਪਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਤੀਜੀ 2+2 ਮੰਤਰੀ ਸਥਾਨਕ ਬੈਠਕ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਆਊਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਪਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤਾਕੇਸ਼ੀ ਇਵਾਯਾ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਜੂਨ 2020 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਰਕਿੰਗ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਫਾਰ ਕੰਸਲਟੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ (WMCC) ਦੀਆਂ 18 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮਿਲਟਰੀ ਕਮਾਂਡਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 21 ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਈਨ ਆਫ਼ ਐਕਚੂਅਲ ਕੰਟਰੋਲ (LAC) ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਸ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 2020 ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਜ਼ਾਨ, ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ BRICS ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਫਦ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਸੀ। ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਯੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ - ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਤਾਨਾ ਵਿੱਚ SCO ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਹੈੱਡਜ਼ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ-ਸਬੰਧਤ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ, ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ G20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਈ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸੰਵਾਦ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਗਣਰਾਜ (RoK) ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਯੂਨ ਸੁਕ ਯੋਲ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਵਿਯਨਤਿਯਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਰੀਓ ਡੀ ਜੇਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ G-20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਸਿਓਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਚੋ ਤਾਏ-ਯੂਲ ਨਾਲ 10ਵੀਂ ਭਾਰਤ-ਕੋਰੀਆ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਆਸੀਆਨ ਖੇਤਰੀ ਫੋਰਮ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪੀਪਲਜ਼ ਰੀਪਬਲਿਕ ਆਫ਼ ਕੋਰੀਆ (DPRK) ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸਥਿਰ ਰਹੇ। ਭਾਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਕੋਰੀਆਈ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਸੱਭਿਆਗਤ, ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਮੰਗੋਲੀਆ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਇੱਕ ਭੂਮੀਗਤ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ 'ਤੀਜਾ' ਅਤੇ 'ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਆਂਢੀ' ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਭਾਈਵਾਲੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਲਾਓਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਆਸੀਆਨ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ
ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿੰਜੋ ਇਸ਼ੀਬਾ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਕਾਜਾਨ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ BRICS ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਦੌਰਿਆਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਊਰਜਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੇਤ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਇਆ। ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣੇ ਰਹੇ। 162 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਖਾੜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (GCC) 2023-24 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰੀ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਊਰਜਾ ਦਰਾਮਦ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੀ। UAE ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਜਾਇਦ ਅਲ ਨਾਹਯਾਨ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਈਬ੍ਰੈੱਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਦੋਰੇ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ, ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਫੂਡ ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

(ਖੱਬੇ-ਸੱਜੇ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ UAE ਵਿੱਚ ਅਹਲਾਨ ਮੇਦੀ (ਫਰਵਰੀ) ਅਤੇ ਕੁਵੈਤ ਵਿੱਚ 'ਹਾਲਾ ਮੋਦੀ' (ਦਸੰਬਰ) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (UAE) ਦਾ ਦੁਵੱਲਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ UAE ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਜਾਇਦ ਅਲ ਨਾਹਯਾਨ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਰਾਸ਼ਿਦ ਅਲ ਮਕਤੂਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝੌਤਿਆਂ/ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੰਧੀ, ਭਾਰਤ-ਮੱਧ ਪੂਰਬ-ਯੂਰਪ ਆਰਥਿਕ ਗਲਿਆਰੇ (IMEEC) 'ਤੇ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚਾ ਸਮਝੌਤਾ (IGFA), ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ (NMHC) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਅਬੂ ਧਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ, BAPS ਮੰਦਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੰਬਾਇਓਸਿਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦੁਬਈ ਕੈਂਪਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। UAE ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਿਨ ਜਾਇਦ ਅਲ ਨਾਹਯਾਨ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਚੌਥੀ ਰਣਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ 1 ਪੰਜਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਕ ਸੰਵਾਦ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤ-GCC ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਰਿਆਦ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (GCC) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਸੀ। ਜੂਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਿਨ ਜਸੀਮ ਅਲ ਥਾਨੀ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਹਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ 22nd ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ 'ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹੱਲ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਕੁਵੈਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਊਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਸ਼ੇਖ ਸਬਾਹ ਅਲ-ਖਾਲਿਦ ਅਲ ਸਬਾਹ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਅਲ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲ ਸਬਾਹ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਲੀ ਅਲ ਯਾਯਹਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਕੁਵੈਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

2024 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੂਟਨੀਤਕ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਦੀ ਅਲਜੀਰੀਆ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੇਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਅਲਜੀਰੀਆ ਆਰਥਿਕ ਫੋਰਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਦੌਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਅਲਜੀਰੀਆ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਿਸਰ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਮੋਰੋਕੋ ਨਾਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ 2024-25 ਲਈ ਯੂਨਾਇਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਰਿਲੀਫ ਐਂਡ ਵਰਕਸ ਏਜੰਸੀ ਫੋਰ ਪੈਲੇਸਟਾਈਨ ਰਿਫਿਊਜੀਜ਼ ਇਨ ਦ ਨੀਅਰ ਈਸਟ (UNRWA) ਨੂੰ 5 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ UNRWA ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 40 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੁਡਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਡਾਨ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਲੀਬੀਆ, ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਜਿਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਾਲ ਭਰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਦੌਰੇ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਿਆ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਰਡਨ ਅਤੇ ਸੋਮਾਲੀਆ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰੂਸ ਦੇ ਕਾਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ BRICS ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਸੂਦ ਪੇਜ਼ੇਸ਼ਕੀਆਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ

ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮੇਤ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੱਯਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਰਾਇਸੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹੁਸੈਨ ਅਮੀਰ-ਅਬਦੁੱਲਾਹੀਅਨ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਮਹਿਰਦਾਦ ਬਜ਼ਰਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਲੀ ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦੀਆਨ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੰਪਾਲਾ ਵਿੱਚ NAM ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੇਖਬਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਾਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ BRICS ਆਊਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅੱਬਾਸ ਅਰਾਗ਼ਚੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ। ਚਾਬਹਾਰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਸ਼ਾਹਿਦ ਬੇਹਸ਼ਤੀ ਟਰਮੀਨਲ ਨੂੰ ਲੈਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ 13 ਮਈ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਪੋਰਟਸ ਗਲੋਬਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪੋਰਟ ਐਂਡ ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰੂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ 16ਵਾਂ BRICS ਸੰਮੇਲਨ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੇ ਕਾਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ "ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਹੁਪੱਖੀਵਾਦ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ।" ਜੂਨ ਵਿੱਚ, ਰੂਸ ਨੇ ਨਿਜ਼ਹਨੀ ਨੇਵਗ੍ਰੂਦ ਵਿੱਚ BRICS ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ BRICS ਸੰਵਾਦ' 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸ ਫੈਜ਼ਲ ਬਿਨ ਫਰਹਾਨ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵੇਂ UNGA ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਈ BRICS ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ BRICS ਪਲੱਸ/ਆਊਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ 16ਵੇਂ BRICS ਕਾਜ਼ਾਨ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ 'BRICS ਭਾਈਵਾਲ ਦੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਸੰਭਾਵੀ BRICS ਭਾਈਵਾਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ' ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ।

SCO ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ 'SECURE' SCO ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰਾਹੀਂ ਆਕਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ SECURE ਦਾ ਅਰਥ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸੰਪਰਕ, ਏਕਤਾ, ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ SCO ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ/ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਖੇਤਰੀ ਅਖੰਡਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ, ਆਪਸੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ

ਅਸਤਾਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ 24ਵੇਂ SCO ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ SCO ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਹੈੱਡਜ਼ ਆਫ਼ ਸਟੇਟਸ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫਾਰਮੈਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਕਾਜਾਨ ਵਿੱਚ 16ਵੇਂ BRICS ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ 2024 ਵਿੱਚ ਕੀਵ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੋਲੋਦੀਮੀਰ ਜ਼ੇਲੇਨਸਕੀ ਨੂੰ 4 BHISHM ਕਿਊਬ ਸੌਪੇ

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਹੈਂਡਜ਼ ਆਫ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ (CHG) ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਅਸਤਾਨਾ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ SCO ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 23 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਪਣਾਏ ਗਏ। ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਚਾਰਟਰ ਅਤੇ SCO ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਵੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਿੱਤ ਪੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਨਾਹਗਾਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ-ਯੂਕਰੇਨ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ G7 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੋਲੋਦੀਮੀਰ ਜ਼ੇਲੇਨਸਕੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬੇਲਾਰੂਸ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਗੇਈ ਏਲੇਨਿਕ ਨੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਬੇਲਾਰੂਸ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ, ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ, ਬੀਮਾ, ਰੱਖਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ, IT ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, MoS (KVS) ਨੇ ਅਰਮੀਨੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਯਰੇਵਾਨ ਵਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕ 1.5 ਵਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ, ਥਿੰਕ-ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਰਮੀਨੀਆ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੇਹਰ ਹਰਬਰਟੀ ਗ੍ਰਿਗੋਰੀਅਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਰਮੀਨੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਰਾਰਤ ਮਿਰਜ਼ੇਯਨ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਦੌਰੇ, ਵਪਾਰ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਹੇ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਮਲਾਵੀ ਅਤੇ ਮੌਰੀਟਾਨੀਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ। ਦੌਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਫਰੀਕੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਦੁਵੱਲੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ।

ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, ਬਰੁੰਡੀ, ਗਾਂਬੀਆ, ਲਾਈਬੇਰੀਆ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਫਰੀਕੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ 19ਵੇਂ CII। ਭਾਰਤ-ਅਫਰੀਕਾ ਕਾਨਕਲੇਵ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ, ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਵਾਇਸ ਦਾ 3rd ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਅਲਜੀਰੀਆ, ਅੰਗੋਲਾ, ਬੇਨਿਨ, ਬੋਤਸਵਾਨਾ, ਬੁਰਕੀਨਾ ਫਾਸੋ, ਬਰੁੰਡੀ, ਕੇਪ ਵਰਡੇ, ਚਾਡ, ਕੋਮੋਰੋਸ, ਕਾਂਗੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ, ਮਿਸਰ, ਇਕਵੇਟੋਰੀਅਲ ਗਿਨੀ, ਇਰੀਟਰੀਆ, ਇਸਵਾਤੀਨੀ, ਇਥੀਓਪੀਆ, ਗਾਬੋਨ, ਗਾਬੀਆ, ਘਾਨਾ, ਗਿਨੀ, ਗਿਨੀ ਬਿਸਾਊ, ਆਈਵਰੀ ਕੋਸਟ, ਕੇਨੀਆ, ਲੇਸੋਥੋ, ਲਿਬੀਆ, ਮੈਡਾਗਾਸਕਰ, ਮਲਾਵੀ, ਮਾਲੀ, ਮੌਰੀਟੇਨੀਆ, ਮਾਰੀਸ਼ਸ, ਮੋਰੱਕੋ, ਮੋਜ਼ਾਬਿਕ, ਨਾਮੀਬੀਆ, ਨਾਈਜਰ, ਨਾਈਜੀਰੀਆ, ਰਵਾਂਡਾ, ਸਾਓ ਟੋਮੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪੀ, ਸੇਨੇਗਲ, ਸੇਸ਼ੇਲਸ, ਸਿਏਰਾ ਲਿਓਨ, ਸੋਮਾਲੀਆ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਦੱਖਣੀ ਸੁਡਾਨ, ਸੁਡਾਨ, ਤੰਜਾਨੀਆ, ਟੋਗੋ, ਟਿਊਨੀਸ਼ੀਆ, ਉਗਾਂਡਾ, ਜ਼ਾਂਬੀਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਬਾਬਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮੋਜ਼ਾਮਬੀਕ ਫਿਲਿਪ ਨਯੂਸੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 17 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਸਹਿਯੋਗ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸਰਵੇਖਣ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਨਾਈਜੀਰੀਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੋਲਾ ਅਹਿਮਦ ਟੀਨੂਬੂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ "ਗ੍ਰੈਂਡ ਕਮਾਂਡਰ ਆਫ ਦ ਨਾਈਜਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ" ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇਥੀਓਪੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤਾਏ ਅਤਸਕੇ ਸੇਲਾਸੀ ਨਾਲ 74ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਉਗਾਂਡਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੇਜੇ ਓਡੌਗੋ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਾਲਾ ਵਿੱਚ NAM ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਰਲੇ ਅਯੋਰਕੋਰ ਬੋਚਵੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਇਸੀਨਾ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਬੂਜਾ, ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੋਲਾ ਅਹਿਮਦ ਟੀਨੂਬੂ ਵੱਲੋਂ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਕਮਾਂਡਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਦ ਨਾਈਜਰ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਗੈਬੋਨ ਅਤੇ ਕੈਂਬੋ ਵਰਡੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਦੂਤਾਵਾਸ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਥੀਓਪੀਆ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ BRICS ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਤੰਜਾਨੀਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ USD 7.9 ਅਰਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਦਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਵਾਂਡਾ ਨੂੰ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਲਾਵੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਬਣਾਉਣੀ ਅੰਗ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ, ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਾਂਬਿਕ ਨੂੰ ਦੋ ਫਾਸਟ ਇੰਟਰਸੈਪਟਰ ਕ੍ਰਾਫਟ (FICs) ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ INS ਤਲਵਾਰ ਨੇ ਕੀਨੀਆ (ਸਤੰਬਰ), ਤੰਜਾਨੀਆ (ਅਕਤੂਬਰ) ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ (ਅਕਤੂਬਰ) ਵਿਖੇ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰੀ ਮੇਜ਼ਾਂਬਿਕ ਵਿੱਚ ਨਕਾਲਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤ-ਮੇਜ਼ਾਂਬਿਕ-ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਾਨਾ ਦੀ ਤੇਮਾ-ਮਪਾਕਾਦਨ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਲਈ USD 447 ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਕੀਨੀਆ ਵਿੱਚ Exim ਬੈਂਕ (ਐਕਸਪੋਰਟ-ਇੰਪੋਰਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ) ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦਫਤਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ, ਅਤੇ ਨਾਮੀਬੀਆ ਅਤੇ ਟੇਗੋ ਵਿੱਚ ਡਿਜਿਟਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ

ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਨਾਮੀਬੀਆ, ਕੀਨੀਆ ਅਤੇ ਜਾਂਬੀਆ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਹੈਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਬੀਆ ਨੂੰ 3.5 ਟਨ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੂੰ 1,800 ਤੋਂ ਵੱਧ ITEC ਸਿਖਲਾਈ ਸਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ ਲਈ 1,272 ITEC ਸਲਾਟ ਅਤੇ 251 ICCR ਵਜੀਫੇ ਅਤੇ ਈ-ਵਿਦਿਆਭਾਰਤੀ ਆਰੋਗਯਭਾਰਤੀ (e-VBAB) ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 7,600 ਅਫਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਮਾਂਕਿਤ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਸਮਰੱਥਾ-ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਪਾਰ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਅਫਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ (LAC) ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਰੀਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ G20 ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। G20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੁਇਜ਼ ਇਨਾਸਿਓ ਲੁਲਾ ਦਾ ਸਿਲਵਾ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਾਬਿਯਰ ਮਿਲੇਈ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਗੈਬਰੀਅਲ ਬੋਰਿਕ ਫੋਂਟ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਆਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਆਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਫਾਨ ਅਲੀ ਨਾਲ ਵਫ਼ਦ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਜਾਰਜਟਾਊਨ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਗੁਆਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਆਨਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ, "ਆਰਡਰ ਆਫ ਦਾ ਐਕਸੀਲੈਂਸ" ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

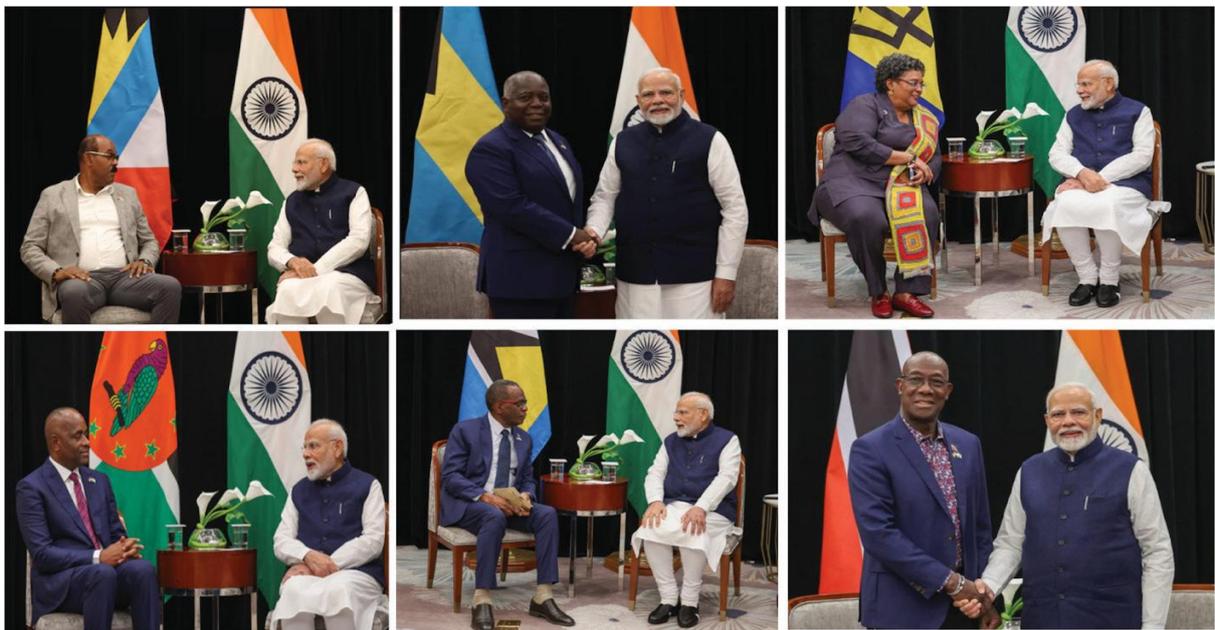
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਾਰਜਟਾਊਨ, ਗੁਆਨਾ ਵਿੱਚ ਗੁਨਾਡਾ ਡਿਕਨ ਮਿਚੇਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ 2ਜੇ ਭਾਰਤ-ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ (CARICOM) ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਵੀ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਂਟੀਗੁਆ ਅਤੇ ਬਾਰਬੁਡਾ, ਬਾਰਬਾਡੋਸ, ਸੇਂਟ ਲੂਸੀਆ, ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਆਫ ਡੋਮਿਨਿਕਾ, ਗੁਨਾਡਾ, ਤ੍ਰਿਨਿਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਅਤੇ ਸੁਰੀਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਾਰਜਟਾਊਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ, ਡੋਮਿਨਿਕਾ ਸਿਲਵਾਨੀ ਬਰਟਨ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ "ਡੋਮਿਨਿਕਾ ਅਵਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ" ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵੀ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਗੁਆਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਫਾਨ ਅਲੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਉਪ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਤ੍ਰਿਨਿਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਈ ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਜਾਮਨਗਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਮੈਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਨਾਮਾ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਚਿਲੀ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਕਿਟਸ ਅਤੇ ਨੇਵਿਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਆਨਾ, ਬੇਲੀਜ਼ੀਆ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਕਿਊਬਾ, ਅਲ ਸਾਲਵਾਡੋਰ, ਨਿਕਾਰਗੁਆ, ਪਨਾਮਾ, ਡੋਮਿਨਿਕਾ, ਗੁਨਾਡਾ, ਤ੍ਰਿਨਿਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ, ਸੁਰੀਨਾਮ ਅਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ UNGA ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੈਂਟ ਵਿੰਸੈਂਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰਨਾਡਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਕੰਪਾਲਾ ਵਿੱਚ NAM ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਗਾਂਡਾ ਵਿੱਚ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਬੇਲੀਜ਼ੀਆ ਅਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਗੁਆਨਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-CARICOM ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਮੈਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਂਡੁਰਾਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

(ਉੱਪਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਾਰਜਟਾਊਨ, ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ 2ਜੇ ਭਾਰਤ-CARICOM ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਐਂਟੀਗੁਆ ਅਤੇ ਬਾਰਬੁਡਾ, ਬਰਮਾਸ, ਬਾਰਬਾਡੋਸ, ਡੋਮਿਨਿਕਾ, ਸੈਂਟ ਲੂਸੀਆ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਨਿਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

(ਉੱਪਰਲੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ) ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ UNGA ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਊਬਾ, ਐਲ ਸਾਲਵਾਡੋਰ, ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ ਅਤੇ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

MOS (VM) ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ G20 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਲਈ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ, MOS (PM) ਨੇ ਡੋਮਿਨਿਕਨ ਰਿਪਬਲਿਕ, ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ, ਐਲ ਸਾਲਵਾਡੋਰ, ਪਨਾਮਾ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਨਿਦਾਦ ਅਤੇ ਟੋਬੈਗੋ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਕਸੀਕੋ (ਸਤੰਬਰ), ਗੁਨਾਡਾ (ਅਕਤੂਬਰ), ਬਾਰਬਾਡੋਸ (ਅਕਤੂਬਰ) ਅਤੇ ਐਂਟੀਗੁਆ ਅਤੇ ਬਾਰਬੁਡਾ (ਅਕਤੂਬਰ) ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ। MOS (KVS) ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ COP16 ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੈਲੀ, ਕੋਲੰਬੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੁਣ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਲਾ ਪਾਜ਼, ਬੋਲੀਵੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਿਸ਼ਨ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਨਾਲ LAC ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 17 ਨਿਵਾਸੀ ਮਿਸ਼ਨ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਬਹੁਪੱਖਵਾਦ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਦੱਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ 46ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ

ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨ (UNESCO) ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ UNESCO ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਾਰੂ, ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ 'ਤੇ ਫ੍ਰੇਮਵਰਕ ਕਨਵੈਂਸ਼ਨ (UNFCCC) ਲਈ 29ਵੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਫ ਪਾਰਟੀਜ਼ (COP29) ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਵਿੱਚ 'ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ' ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨੇ ਪੰਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 56 ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ "ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ" ਅਪਣਾਇਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਕੁਵੈਤ ਦੇ ਕ੍ਰਾਊਨ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਫਲਸਤੀਨ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੁਵੱਲੀ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ UNGA ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਹਫਤੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਵਫਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿੱਚ 79ਵੇਂ UNGA ਦੇ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਖੰਡ ਦੀ ਆਮ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ "ਸਮਿੱਟ ਆਫ ਦਿ ਫਿਊਚਰ" ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਸੰਬੋਧਨ ਦਿੱਤਾ।

UNGA ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ G20, G4, IBSA, BRICS, L-69 ਅਤੇ C-10, ਭਾਰਤ-CARICOM, ਭਾਰਤ-CELAC ਅਤੇ BIMSTEC ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰੀ-ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਅਨੁਦਾਨ ਅਤੇ ਲੋਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹ, ਆਫਤ ਰਾਹਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਵਿਰਾਸਤ ਬਹਾਲੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਜੀਫਾ, ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਪਨਬਿਜਲੀ,

ਬਿਜਲੀ ਸੰਚਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਉਦਯੋਗ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਨੈਕਟਿਵਿਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਕੋਰਸ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਾਣੀ, ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਕਨੈਕਟਿਵਿਟੀ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ LOC ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਿਆਇਤੀ ਲੇਨ ਹਨ। ਮੁੱਖ LOC ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਬੁਰੁੰਡੀ ਵਿੱਚ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ 20 ਮੈਗਾਵਾਟ ਹਾਈਡ੍ਰੋ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਜਿੰਬਾਬਵੇ ਅਤੇ ਤੰਜਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ, ਸ਼ੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਟ੍ਰੈਕ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਗੁਆਨਾ ਨੂੰ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਰੀਸ਼ਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਦੇ ਰਿਪਲੇਸਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰੁਪਏ ਆਧਾਰਿਤ LOC ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਾਗਰਿਕ (10,200 ਸਲਾਟ) ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕੋਰਸਾਂ (3,300+ ਸਲਾਟ) ਵਿੱਚ 13,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਖਲਾਈ ਸਲਾਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਕੋਰਸ ਨਾਲ 115 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਰਸ ਲਈ 80 ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ, ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਚ L-69 ਸਮੂਹ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਗੁਆਨਾ ਦੇ ਮਿਲਟਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ USD 23.37 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਾਈਨ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ (ਐਲਓਸੀ) ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੋ ਡੋਰਨੀਅਰ HAL-228 ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਸੌਪੇ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ, ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੈਨਮਾਰਕ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਤਾਈਵਾਨ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਨਾਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਐਗਰੀਮੈਂਟ (MMPA) ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਐਗਰੀਮੈਂਟ (LMA) ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕਿਰਤ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਜ ਸਮੂਹ ਦੀ ਬੈਠਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਬੂ ਧਾਬੀ ਵਾਰਤਾ, ਬੁਡਾਪੇਸਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੇਲੰਬੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੋਬਿਲਿਟੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ-ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਾਰਤਾ (HLDMM) ਜਿਹੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਵਰਨੈਂਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੇ 2024-26 ਲਈ ਕੇਲੰਬੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਅਬੂ ਧਾਬੀ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁਦਾਇ ਭਲਾਈ ਫੰਡ (ICWF) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 3.5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਾਫਟ ਸਕਿੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਈ-ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ V2.0 ਪੋਰਟਲ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ਡ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਈ-ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ, NRI ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ (PBBY), ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (KIP) ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਗੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਟ੍ਰੈਕ 1.5 ਅਤੇ 2.0 ਵਾਰਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਆਉਟਰੀਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਥਿੰਕ-ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਰਾਇਸੀਨਾ ਵਾਰਤਾ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਆਰਥਿਕ ਵਾਰਤਾ, ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਸੰਮੇਲਨ, ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਫੋਰਮ, ਭਾਰਤ-ਜਪਾਨ ਫੋਰਮ, ਭਾਰਤ-ਨੋਰਡਿਕ ਵਾਰਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-EU ਟ੍ਰੈਕ 1.5 ਵਾਰਤਾ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਆਉਟਰੀਚ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜਪਾਨ, ਫਰਾਂਸ, ਨਾਰਵੇ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਨੀਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗਾਂ/ਬਿਊਰੋਜ਼ ਨਾਲ ਨੀਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਜਪਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੁਆਡ ਸਦੱਸ-ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਰਤਾ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਭਾਰਤ-ਜਪਾਨ-ਕੋਰੀਆ ਨੀਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਾਰਤਾ ਵੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਲਾਰਸ ਲੁਕ ਰਸਮੁਸਨ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2024 ਵਿੱਚ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਅਤੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ

2024 ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਕੂਟਨੀਤੀ, ਖੇਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਰੁਝੇਵੇਂ ਅਤੇ ਇੰਫਲੂਐਂਸਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਕੂਟਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ MEA ਵਟਸਐਪ ਚੈਨਲ ਲਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ, ਫਿਲਮ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ, ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ

ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੰਡੀਆ ਕਾਰਨਰ, SAMEEP ਲੈਕਚਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਕੇ ਜਾਨੀਏ ਕੁਇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਤੱਕ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ: ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਫੋਰਮ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ), ਗਲੋਬਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨਵੀਨਤਾ ਵਾਰਤਾ (ਬੰਗਲੁਰੂ), ਏਸ਼ੀਆ ਆਰਥਿਕ ਵਾਰਤਾ (ਪੁਣੇ), ਭਾਰਤ-ਜਪਾਨ ਫੋਰਮ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ), ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਸੰਮੇਲਨ (ਪਰਥ) ਅਤੇ ਰਾਇਸੀਨਾ ਵਾਰਤਾ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ) ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਪਹੁੰਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਥਿੰਕ-ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਾਤਵੀਆ, ਜਾਰਜੀਆ, ਗੈਬੋਨੀਜ਼ ਗਣਰਾਜ ਅਤੇ ਤਿਮੋਰ-ਲੇਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਮਿਸ਼ਨ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਮਾਰਸੇਈ (ਫਰਾਂਸ), ਬਾਰਸਿਲੋਨਾ (ਸਪੇਨ), ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ (ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ) ਅਤੇ ਐਂਕਲੈਂਡ (ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ) ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਣਜੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਜੀਨੈਟ ਯੰਗ, ਕੁਈਨਜ਼ਲੈਂਡ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ ਵਿੱਚ, ਨਵੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ

ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਫੋਰਨ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦੱਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਲਈ ਕਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ। ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਯੰਗ ਡਿਪਲੋਮੈਟਸ ਫੋਰਮ (GSYDF) ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੇ 29 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 32 ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 34 ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 71ਵਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਸ (PCFD) ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਤੰਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਫੋਰਨ ਸਰਵਿਸ (SSIFS) ਵਿਖੇ, ਦੂਜਾ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਯੰਗ ਡਿਪਲੋਮੈਟਸ ਫੋਰਮ (GSYDF) ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ICCR) ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਸਾਫਟ ਪਾਵਰ' ਦੀ ਗਲੋਬਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2024-25 ਵਿੱਚ, ICCR ਨੇ ਆਪਣੀ 20 ਵਜੀਫਾ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ 3960 ਵਜੀਫੇ ਦੇ ਸਲਾਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਫਗਾਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਆਨਲਾਈਨ ਅੰਡਰਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 1000 ਵਜੀਫੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ICCR ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 62 ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਫਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ 9 ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦਾ ਦਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ। ICCR ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ 38 ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ (ICC) ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2024 ਵਿੱਚ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਟੋਕੀਓ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।